

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

газета політична, економічна і літературна

передплата. З приставкою і пересилкою: на рік. 4 карб.,
2 карб., на 3 місяці. 1 карб., на 1 міс. 50 коп.
Задні: на рік. 9 карб. На пів року 4 карб. 50 коп.

За зміну адреси 30 коп.

Передплату приймають:
1) у Київі, конторі редакції „Громадської Думки“ (Михайлівська ул., ч. 10) щодня в 10 до 5 годин дня, 2) в книгарні журнала „Київська Старина“ (Безаківська ул., ч. 14).

Передлачувати можна тільки з 1-го дні кожного місяця

ВИХОДИТЬ що-дня, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ

— Rік перший. —

Од редакції: Читаючи напис газету, треба вимовляти
— як йе, и — як ы.

Авторі рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінювати статті; більші статті, до друку негодящі, переховуються в редакції 3 місяці і висилуються авторам іх контом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються.

Умови друкування оповісток: За рядок попереду тексту, або за його місце платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп.

За рядок після тексту за перший раз 20 коп., за другий 10 коп. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп., за раз

Телефон № 1458.

Головна кінота просить агентів, котрі хотіли б
одбрати газету „Громадська Думка“ на дрібний
продаж, звертатись за відомостями і з замовленнями
по адресі: Київ, Хрещатик, 52, відділ контори га-
зети „НАША ЖИЗНЬ“.

Просимо передплатників, коли вони міняють адресу або повнові-
сить передплату, прислати друковану адресу або показувати
номер бандеролі, за яким висилається газета. Головна кінота.

Жова Тромада

літературно-науковий місячник

видавється у Київі,

містить твори красного письменства, наукові публіцистичні статті,
огляд політичного громадського життя на Україні в Росії і за кор-
доном, рецензії, бібліографію і т. і.

Вийшли перші три книги. В іх надруковано праці
оціх письменників.

Бебель А. Патріотизм та інтернаціоналізм. Білоусенко О. Сільський пролетаріат. Винниченко В. Мое останнє слово. Оповідання. Вірши. Гейне Г. Північне море. Вірши. Пер. Григоренка. Григоренко Г. Есе ново. Оповідання. Григоренко Б. Перша жінка. Вірши. Пам'яті. Р. Сембатовича. Двоє рідних. Шевченко К. „Кобзарь“ на селі. На новий шлях. Драма. Д. Д. Микола Стороженко. Дорощенко Д. В. Лесевич. Загірія М. Два гори. Оповідання. Коцюбинський А. Сміх. Оповідання. Згадки про Р. Сембатовича. Липа І. Вони не вмирає Маркович Д. На святвечір. Оповідання. Матушевський Ф. З російського життя. Мирровець В. Чого нам сумно згадувати про Шевченка. Україна і Європа. Павло Ісайк М. Перша київська етнографічна вистава. Пашаревський Л. Батько. Оповідання. Пернерсторфер Национальна та Інтернаціональна ідея. Сергій. Відгуки з життя та письменства: I. Про українську пресу. II. Що про українську пресу. Епігон українофильства на міліціях, або старі до молохів не підгортається. Хаотична критика. Сивенський В. Невічний кінь. Вірши. Сенатор. Вірши. з Беранік. Ситковецький С. З російського життя. Супруненко Г. На селі Вірши. Тесленко А. За паштром. Оповідання. Україна Л. Мавровський король. Вірши з Г. Гейне. Фогт Ф. Справа ірландської мови. Черкасенко С. У шахті. Вірши. Чернявський М. З днін жубри і гніву. Вірши. Ярошевський Б. За кордоном. Наші товариства. Бібліографія Д.-ка. В. Доманіцького. П. С. Кошарова. П. В. Українська преса. Що є в журналах. Нові книжки.

Нова громада виходить що-місяця книжками по 10 аркушів друку. Ціна на рік з пересилкою 6 карб., за кордон 8 карб. 50 коп., окрім книги коштує 60 коп.

Передплату можна подавати частками.

Передлачувають НОВУ ГРОМАДУ, окрім контори (Михайлівська, 10), можна ще по сих місцях:

У Київі. 1) в книгарні „Київська Старина“, Безаківська ул., ч. 14.

2) У видлі контори „Наша Жизнь“, Хрещатик, 52.

у Ніжині в книгарні п-ні Чекмаріової.

у Львові (Галичина) в книгарні Наукового товариства ім. Шевченка, ул. Театральна, ч. 1.

Примається передплата на політичну, економічну і літературну газету

, „ГРОМАДСЬКА ДУМКА“.

і літературно-науковий місячник

, „НОВА ГРОМАДА“.

Передлачувають ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ і НОВУ ГРОМАДУ, окрім контори (Михайлівська, 10), можна ще по сих місцях:

У Київі. 1) в книгарні „Київська Старина“, Безаківська ул., ч. 14.

2) У видлі контори „Наша Жизнь“, Хрещатик, 52.

у Ніжині в книгарні п-ні Чекмаріової.

у Львові (Галичина) в книгарні Наукового товариства ім. Шевченка, ул. Театральна, ч. 1.

КУСТАРНА ВИСТАВКА

у музеї (проти Царського саду) щодня від 10 до 4 годин.

ВХОД ДЛЯ ВСІХ 15 КОП.

к 37—48 113

Наборщики * * *

* * * й метранпаж

закрито! на час газети „НАРОДЪ“
просить д. редакторів, видавців, а
також власників друкарень, які мають
видавати чи друкувати газети або
журналы, дати їм роботу.

Згодні робити на кооперативних ви-
даннях. Можуть і відходити в друге місто.

Умови просимо надсилати на адресу:

Київ, М.-Васильківська вул., ч. 9,

пом. 24, і. ГАЛЬПЕРИНОВІ.

Просимо писати непреміенно реко-
мендованим листом. Бачитись можна
од 8-9 годин ранку і од 8-9 вечора.
к 2-5 00

Київ, 21-го квітня, 1906 року.

Проект
урядової за-
решті прийшов до думки,
помоги шко-
що треба дати зможу усім
людям здобути освіту

оч та, яку може дати сільська
школа, що треба в Россії завести

всю людність освіту, а для цього
потребно буде впорядбити

багато нових шкіл, а для цього
потребно багато грошей. І от як

зазвичайно, боячись видатків на таку

пекучу для громадянства та байду-
жу для бюрократії справу, як на-
родній освіті, уряд, зразу обмежує

та одсуне виконанням свого про-
екту. Шкіл він сам не будуватиме,

що усім школам від-
будвалося вчення. На всі ці видатки

помінні постачати своїм

людем, які хотіть, щоб у школах

відбувалося вчення, але вони

змінили свій погляд на це

важливість, що вони

серники, тоді вже конечне треба,
щоб справою освіти кожен край,
кожен народ керував сам.

„Се вибор-
ці, а не
арештант-
и“. Відколи почалася у Рос-
сії виборча агітація, — раз-

ураз читали по газе-

тах прещікаві звістки. Сьо-

годні, напр., так: кандидатом на

виборщиками назначено вельми

поміжного і любленого Петренка;

а завтра: вночі Петренка арештовано.

(Згадайте Чеховського й інших).

Так і знали: кандидат на виборщики

— це значить і кандидат на ре-

штата. А, голубчик! ти хочеш

вибрати такого, кого начальство

не любить? — піді ж покуштуй ка-

зенним борщом!

Та ніщо не стоїть на одному
місці, все поступає наперед. Тим
то і в цій справі виявився поступ.

Попереду начальство тихесенко
на своїх канцеляріях признало
кого саме казенним борщем году-
вати. Та виявилось потім, що так

не рука. Посадять кандидата в тюр-
му, а людє такі не злякаються —

взятьмут та й виберуть його на

виборщика, — нема страху такого як

треба!

Через те у Вільні начальство зробило інакше: на передвиборчі
борги виборщиків-селян у повіті
вому з'їзді просто явився началь-
ник тюрем Соколов. Селяни запро-
тестували, змагали, щоб він геть
шов, але Соколов одказав їм, що
покидати самих їх він не хоче

думає, що йому тут треба бути. Ще

о пак! Треба ж чоловікові розда-
вітися кого доведеться до тюрем

всти. Та й нагадувати треба про

казенний борщ — нехай знають.

Та напікраще, здається, зробили в
Оренбурзі. Там 27 виборщи-
ків приходило до Оренбургу просто в
рештникському вагоні: залиничне
начальство, бачите, не мало для їх
іншого місця, хоч задалегідь зна-
ло, що вони юхатимуть. А щоб лю-
ді не поміклились, то написали на
вагоні крейдою: „тут виборщики
державної думи“.

Колись один маляр підписав під
своїм мілюнком: „се лев, а не со-
бака“, бо всякому здавалося, що
то собака, а зовсім не лев. Тепер
російські бюрократи підписують:
це виборщики, а не рештанті.

Хиба же не дотепно?

А як кінець цього всього — не-
давня телеграма пана Дурново до
чернігівського губернатора: пови-
пустити з тюрем всіх нововибра-
них членів державної думи.

Чудова російська конституція!
З виборщиків — у рештанті, з ре-
штантів — у посли до державної

думи.

А звідтіля куди? „Русское Госу-
дарство“ давно вже написало, що

на салдатські штики.

Це вже буде незабаром. І тоді
все буде справжня незайманість
особи“ та всі інші „свободи“,
тоді вже граф Вітте до краю обра-
тує Россію, а пан Дурново встанов-
ить справжню російську консти-
туцію.

Але чи почастить же

народ, а тільки дрібненька частинка, купка „жидів“ та зрадників, що міцні своєю едності.

„Ви працюєте, а грошей у вас нема. Де-ж вони? А вони у наших ворогів (т. е. „жидів“) і за гроши вони усе можуть зробити (догадайся—ї підкупити кого треба). У думі вимагати поперед всього рівних прав, щоб, значить, і „жидів“ всіх пустити до школи. А де-ж вчитимутися наші діти?... Не вибирайте тих, що шапки, їдучи про церкву не скідають, на-чальства не слухають, вибирайте свя-щеників. Не всі Гапони. —Не вибирайте „кадетів“. „Істинно-руські“ люде називають їх „кайновими дітьми“—це виродки пекла, зрадники. Про землю зараз не думайте. За границею нема й тої землі, що у вас, там люде ще менше їдуть од вас і т. д. і т. д.

Один селянин почав казати про по-пів: „Прийде до тебе—дай, підеш до нього—дай, та ще не копійку, а кар-бованця. І у вас, у Лаврі, треба ко-шкій дати... Пони бувають всякі, а ченці ж повинні...“ Ale йому не дали кінчити. Так само „засилькували“ й інших ораторів із селян. Коли ж один поставив питання про землю прямо,—оратор—д. Туткевич знов го-ворив з пів-години і нічого до ладу не відівів. Словом сказати, „свобода“ слова була додержана як не можна краще.

Такі-то у нас вибори!

Як бачимо у нас робиться те ж саме, що було і в Житомирі та по інших містах. Чорне й біле духовенство, що попереду так байдуже від-сілось до громадського життя, тепер рапорт заворушилося, злиглося з усюю темною силою і під доглядом уряду провадить свою галебну роботу.

Зо всієї сили допомагаючи „своїй“ партії, уряд разом з тим тисне ті, що йому не відповідають.

Така тяжка кривда одних на користь другим робиться на очах всього громадянства. Чи будуть же вибрані при таких умовах посли до думи—справжніми представниками народних інтересів? Чи має ж тоді право уряд на весь голос кричати про свою „безпри-страстність“?

Посли до державної думи.

Яков Гужовський,

Посол од Чернігівщини.

Я. О. Гужовський народився 1861 року в небагатій козацькій сем'ї в м. Ічні, в Борзенянці і з самого малочу-ку зазнав селянські злідні. Знає він добре, як тяжко доводити селянинів дітей до розуму, і може й сам за-стряв би у селянській непросвіт-ній темряві, коли не мав до науки великої охоти й хисту. Хоч достатки й не дозволяли, та батько його був тямуща людина, не суперечив йому і сяк-так він скінчив учительську се-минарію в Коростишеві. Се було у 80

роках, коли вся країна молодіж з за-хопленням прислухалася до народного горя і кидалася працювати на родній землі. Пішов Гужовський зем-ським учителем у село Хвастовці в Борзенянці.

Через рік його настановлено на за-відуючого двохкласовою міністерською школою в м. Вертіївку в Ніжинці. Він був в тих учителів, які пішли в школу не за для того тільки, щоб за-робляти, а щоб справді ширити освіту в школі й по-за школою. Особливо ж дав він проте, щоб не тільки шко-лярів, а і людей тіх сіл, де він учи-телював, доводити до свідомості своєї національності. Великі звязки з селянами завелися в його. Він і шкільну і свою бібліотеку радо одкривав уся-кому, подаючи поради. Незабаром його заходами заведено було й окрему на-родну бібліотеку при церкві, де він що-неділі перемежував книжки, розмовляючи з народом про все, що там вичитувалось.

У його й хор, і пітомник плодовий, і пасіка, всяке туди вільно заходило, кожне почувало себе бажаним гостем і прямо, одкрито одводило душу з Яковом Олександровичем. Через пе-ріод ім'я Гужовського—„Яков Олександрович“—було у всіх на устах, було всім дорого й близьке. За 12 років учи-тельства багато з його учеників по-стали учительами, фершалами, а то й просто чесними діяльними, свідомими громадянами, які радо й широ пра-рюють на користь народу.

Отже праця така надмірна школила здоров'ю Я. О., а тута ще інспектора назначено было нового—Дмитрев-ського, з московців, лютого „обруси-теля“, який почав чіплятися до всього українського. Прийшося покинути учителювання і стати земським стра-ховим агентом. Отута діяльність його ще більше поширилась. Треба було їздити по всьому повіту; у кожному і в глухому селі бував він по своїй службі і всіди люди побачили його прихильність та щирість до них. Двоє слів „Яков Олександрович“ запанували в селянських серцях по всій Ніжинщині.

Вбрали його незабаром гласним у земство, од Дремайлівської волості. Гужовському сьогодні тільки й треба було, бо він добре придивився уже до всяких шахрайств у земстві. До того у ніжинському земстві, та мабуть і не тільки, гласні—пани сиділи за столом, а дев'ять гласників од селян садилися віддалі під стінкою коло дверей на росхитаних стільцях.

Зарах на перших зборах д. Гужовського запросили до столу, та він з болем у серці сів між своїми братами селянами і зараз підняв голос за рів-ність, якої і у земстві нема і яка так безсромніо нехтується. Скорі він ще близче придивився і побачив, що людські грости тануть тута наче у прирви—роскрадаються. Добився він вибрати нову ревізійну комісію, в яку вибрано його, Глібова та Дейкуна. Виявилось, що тільки за десять літ

земці захажаювали десь більше 22 тисяч. Далі вже не провіряли,—прой-ша давність і старі шахрай застали-ся виметними. А розтрату за останні 10 років винувати повинували. Земство змінилось і вибрали були Я. О. за члена управи, та губернатор не допу-стив, а на друге трохи ліття не затвер-див і гласним. Людє ж більше при-хилилися до Я. О. після всього цього.

Минулого літа між трьома депутатами од повіту вибрали д. Гужовського в комісію, що хотіла якось там пола-тати крестьянські закони по проекту сенатора Стінінського.

Збралися селянські депутати в Чернігові і постановили за зделегідь, щоб ніяких окремих законів для кре-стян не вигадувати, а що всі громадяне держави повинні бути рівними, рівними треба й законів для всіх. Складли таку записку, подали губернаторові, котрий був головою сієї комісії, та він заявив, що такої записки він і прочитати не хоче в комісії. Отже Я. О. крікло стояв на своїм і, побачивши таке поводіння губернатора Хвостова, вийшов з комісії, сказавши, що коли так, то він не може нічого робити в комісії, бо то буде і проти-світі його і проти обов'язку перед селянами. Вийшло за Я. О. ще більше 30 душ селянських депутатів і комі-сії роспалається. Після цього ще більше засновано, що Я. О. непорушно стоятиме всіди за правду, за на-род. Розкотилася про його така слава по всій Чернігівщині.

За те адміністрація та жандармерія з того часу ще більше силкувалися що вигадати на Я. О. Коли ж люде заговорили про думу після 17 жовтня, то всяке зразу вказувало на д. Гужовського, як на послав в думу. Сього тік й треба було адміністрації, і 9 січня сього року Я. О. заарештували, хоч нічого незаконного в його і не було знайдено і посажено в ніжин-ську тюрму. Всі країці земські і громадські діячі клопоталися, щоб його було випущено, та те все було марно. Темні сили тим намагалися зачернити д. Гужовського, та йм того не вдалося зробити. Дремайлівська волость виб-рала його од себе уважнінням, а потім вибрано його і од Ніжинщини виборщиком.

У Чернігові на передвиборчому зі-бранию всі виборщики одноголосно вимагали телеграмою у Вітте, щоб за-раз же було визволено Я. О. Та ад-міністрація своє провадила: 11 квітня надійшла звістка, що департамент по-ліції постановив вислати Гужовського на 3 роки до Наримського краю то-больської губ.

А 14-го квітня вибрали його в Чернігові на посаду в державну думу 113 голосами з 147. Зараз, після виборів посла од Чернігівщини домагалися телеграмою у ніжинського прокурора, щоб він не ламав закону і випустив на волю посла державної думи—Я. О. Гужовського. 16 квітня в 11 годин ранку по телеграмі губернатора Я. О. відзвільено з арешту.

Усі селянине в Чернігівщині радіють, усі надіються, та нічого й сумніва-тись, що Я. О. стоятиме так само твердо до краю за долю робочого при-ченого народу, за рівні права всім націям, а разом і за права українсь-кого народу.

Загарузувався він добре, не побор-ного ніяка неправда.

Г.

З газет та журналів.

* * * Проект основних законів, на-прашаний по газетах, і викликав страшне обурення по всіх незалеж-их і чесних органах преси, та не задо-вільнив і тих, ради кого його приду-мували—чиновників. Сьогодні газети принесли телеграфну звістку, що граф Вітте мусів подати в одставку, через незадоволення вищих кругів його про-ектом. Таким робом виходить, що Вітте перемудрив. Нікому не додив, а всіх противі та обурив. В „Нашій Жизні“ надрукована цікава розмова з якимсь членом державної ради з приводу цих основних законів.

„Не тільки в погляді юридичного, каже „особа“, але коли й просто, здоро-вим розумом, подумати над цим „про-ектом“, та зараз відійти, що він є не-що інше як невдатний малописменний фельетон. Це якось до дитинства наївна спроба обурити всіх і вся. Скажу навіть більше, що на мою думку просто злочин: відсутність та поганість відомих законів, які належать до центра (союза 17 октября), торгово-промислової пар-тії, польських панів з західного краю, уміркованих і т. інші), 14 правих (правовий порядок, монархісти, союз руських людей) і нарешті 160 безпар-тійних і нівдомів поглядів. Таким робом опозиційний настір можна вва-жати забезпеченим; по складу ж свое-му наша дума буде одна з самих наїдемократичніших палат в цілому світі: приблизно половина всіх членів думи будуть селянини, 15 чоловіків робітників і деякі національні партії), 42 таких, що належать до центра (союза 17 октября), торгово-промислової пар-тії, польських панів з західного краю, уміркованих і т. інші), 14 правих (правовий порядок, монархісти, союз руських людей) і нарешті 160 безпар-тійних і нівдомів поглядів. Таким робом опозиційний настір можна вва-жати забезпеченим; по складу ж свое-му наша дума буде одна з самих наїдемократичніших палат в цілому світі: приблизно половина всіх членів думи будуть селянини, 15 чоловіків робітників і деякі національні партії), 42 таких, що належать до центра (союза 17 октября), торгово-промислової пар-тії, польських панів з західного краю, уміркованих і т. інші), 14 правих (правовий порядок, монархісти, союз руських людей) і нарешті 160 безпар-тійних і нівдомів поглядів. Таким робом опозиційний настір можна вва-жати забезпеченим; по складу ж свое-му наша дума буде одна з самих наїдемократичніших палат в цілому світі: приблизно половина всіх членів думи будуть селянини, 15 чоловіків робітників і деякі національні партії), 42 таких, що належать до центра (союза 17 октября), торгово-промислової пар-тії, польських панів з західного краю, уміркованих і т. інші), 14 правих (правовий порядок, монархісти, союз руських людей) і нарешті 160 безпар-тійних і нівдомів поглядів. Таким робом опозиційний настір можна вва-жати забезпеченим; по складу ж свое-му наша дума буде одна з самих наїдемократичніших палат в цілому світі: приблизно половина всіх членів думи будуть селянини, 15 чоловіків робітників і деякі національні партії), 42 таких, що належать до центра (союза 17 октября), торгово-промислової пар-тії, польських панів з західного краю, уміркованих і т. інші), 14 правих (правовий порядок, монархісти, союз руських людей) і нарешті 160 безпар-тійних і нівдомів поглядів. Таким робом опозиційний настір можна вва-жати забезпеченим; по складу ж свое-му наша дума буде одна з самих наїдемократичніших палат в цілому світі: приблизно половина всіх членів думи будуть селянини, 15 чоловіків робітників і деякі національні партії), 42 таких, що належать до центра (союза 17 октября), торгово-промислової пар-тії, польських панів з західного краю, уміркованих і т. інші), 14 правих (правовий порядок, монархісти, союз руських людей) і нарешті 160 безпар-тійних і нівдомів поглядів. Таким робом опозиційний настір можна вва-жати забезпеченим; по складу ж свое-му наша дума буде одна з самих наїдемократичніших палат в цілому світі: приблизно половина всіх членів думи будуть селянини, 15 чоловіків робітників і деякі національні партії), 42 таких, що належать до центра (союза 17 октября), торгово-промислової пар-тії, польських панів з західного краю, уміркованих і т. інші), 14 правих (правовий порядок, монархісти, союз руських людей) і нарешті 160 безпар-тійних і нівдомів поглядів. Таким робом опозиційний настір можна вва-жати забезпеченим; по складу ж свое-му наша дума буде одна з самих наїдемократичніших палат в цілому світі: приблизно половина всіх членів думи будуть селянини, 15 чоловіків робітників і деякі національні партії), 42 таких, що належать до центра (союза 17 октября), торгово-промислової пар-тії, польських панів з західного краю, уміркованих і т. інші), 14 правих (правовий порядок, монархісти, союз руських людей) і нарешті 160 безпар-тійних і нівдомів поглядів. Таким робом опозиційний настір можна вва-жати забезпеченим; по складу ж свое-му наша дума буде одна з самих наїдемократичніших палат в цілому світі: приблизно половина всіх членів думи будуть селянини, 15 чоловіків робітників і деякі національні партії), 42 таких, що належать до центра (союза 17 октября), торгово-промислової пар-тії, польських панів з західного краю, уміркованих і т. інші), 14 правих (правовий порядок, монархісти, союз руських людей) і нарешті 160 безпар-тійних і нівдомів поглядів. Таким робом опозиційний настір можна вва-жати забезпеченим; по складу ж свое-му наша дума буде одна з самих наїдемократичніших палат в цілому світі: приблизно половина всіх членів думи будуть селянини, 15 чоловіків робітників і деякі національн

З російського життя.

Одставка міністрів і одставка думи. "Страна" пише, ніби всі міністри виходять в одставку і через те відкритя думи одкладається до 1 мая.

Депутати-селяни в Петербурзі. У Петербурзі відкрито, як писуть "Кіев, Зар", клуб для послів до державної думи од селян. На меті цього клубу стоять—оборонити селян од "стороннього впливу", себ то відокремити селян од громадянства, а поставити під додгляд поліції. Разом з тим дехто з вищих урядовів захожується коло депутатів-селян ще й іншими способами. Отак, міністр внутрішніх справ Дурново, якоже газета "Нуль", має думку закласти у думі казенну селянську партію. Організувати цю потайну партію зуявся депутат з гродненської губернії Еротін. Він через генерал-губернатора Гурко змовився з міністром Дурново, одержав кленінє помешкання та жалування. Еротін відомі усі потайні заміри та програми і він обіняв зблизити селянських депутатів з урядом, щоб вони його підтримували. Тоді, як Еротіна вибрали, то він заставивши, що держиться програми конституційно-демократичної партії, але що й казати, що Еротін, очевидчаки, чітко спільного з тією партією не має.

Рада про землю. В Москві партія народності свободи одкрила раду про земельне питання. На цю раду приїхало кілька десятків делегатів од пропівіціальних комітетів партії та особ, посланих у провінцію, щоб докладно довідатись про справу на місцях. На жаль, на засідання ради не будуть пускати ні сторонніх людей, ні газетних співробітників. Що обміркує ця рада—про те буде доджено на з'їзді партії народності свободи в Петербурзі. (Н. Ж.)

Начальниктво виборці-селян. Виборці на Волині вставилися тим, що там виборці-селяни узяли під свою "опіку" архієрей та монахи, мало не арештували їх у манастирі, узяли з них якусь присягу, що ті не будуть змовлятися з виборними з городин, не пускали до них цих виборників, а їх знову не пускали на збори городин... А от у Вільні виборних з селян взяли так само під свою опіку—нікого другого, як... начальниктво. Там виборних селян помітили всіх в окреме помешкання—"общежитіє", а на раду їх, впорядковану в будинку поштового з'їзду пришов непрочійність—начальник тюми Соколов. Селяни почали вимагати, щоб він ішов собі геть, але він на се відповів, що вважає, що йому бути між них конче потрібно та що покидати їх він не має заміри. (К. З.).

Депутати-арештанті. З Оренбургу "Річи" пишуть, що 27 виборників з трьох повітів привезено в Оренбург... в арештантському вагоні. Се склоси ніби тому, що в поїздах не було вільних місць,—хоч про проїзд виборників управління дороги було повідомлено ще заздалегідь. На вагоні було крейдою написано: "тут виборні до державної думи". Добра пошана заступникам народу!

Генерал Ліневич неблагонадежний. "Двадцятий Вікъ" повідомляє, що має складена окрема вища комісія до слідства над генералом Ліневичем, як над "політично-неблагонадежною особою". Найбільше матеріалу для того, щоб обвинувати ген. Ліневича, по дають повідомлення відхомірювателя Меллер-Закомельського.

Справа робочих депутатів. До суду по праві ветербурської ради робочих депутатів, заарештованої в декабрі, покликаніться 150 чоловіків.

Демонстрація в Архангельську. "Русському Слову" пишуть з Архангельську, що там було биття між настановом людей, що співали революційні пісні, та військом. Ранено поліцмейстера, пристава та трьох солдатів.

Університет—політичний клуб. На зборі всіх студентів у Москві поста новлено, що університет треба одкрити, але тільки для того, щоб в ньому могли одбуватися політичні мітинги (збори). (К. З.).

Стражники—люди. І між стражниками трапляються люди, а не звірі. Отак, в алецькому повіті тульської губернії, стражники зреєлися заприєгти, що вони будуть, коли начальство визнає за потрібне, бити житник та дітей. (Р. С.).

Заколот серед робочих. З Іваново-Вознесенська подають тривожні відомості про заколот серед робочих; біля станції Череда почався страйк на трьох фабриках. (Н. Ж.).

1 маю в Польщі. В Варшаві день робочого свята—18 априля, а позагірничому—1 маю пройшов в величному спокою. Всі фабрики страйкували, крамниці були зачинені, конка не ходила; газети не вийшли; подекуди були розішані червоні прапори. Салати

торми викликало воєнний патруль; патруль стріляв в камери й вбив одного у головного арештanta. (К. З.)

В Білостоку, Брест-Литовську, Ковні

ден 18 априля—1-го мая, пройшов так само: усі заводи, фабрики, майстерні, магазини були зачинені. (Р. Т. А-ство).

По селях. Губернатори центральних губерній удаються, під останні дні, в департамент поліції з заявами, що по селях все зростає протиурядова агітація країн лівих партій, до яких селяни, здебільшого, дуже прихильні, і висловлюють свій ворожий настрій проти уряду за його утиск. (Страна).

Замісць заслання—за кордон. Під останні часи в міністерство внутрішніх справ подано чимало заяв від особ, що адміністративним порядком присуджені до заслання у північні губернії; в своїх заявах ці особи просять, щоб їм дозволили, замісць заслання, вихід за граніцю. Тепер міністр внутрішніх справ увів 15 таких особам, що він не перешкоджає їм вийжджати за кордон. (Стр.).

Гапоніада.

Петербурзькі газети надруковали прислані з Берліну, переписаний на машині, такий документ про Японію: .Суд робочих мав безперечні докази оси про що: 1) Гапон, повернувшись в декабрі 1905 року в Росію, почав зносини з Вітте через чиновника окремих дорученів при Вітте Мануйлову, а також кілька разів бачився з колишнім директором департаменту поліції Лопухіним, з товарищем директора Рачковським, з начальником однієї охорони Герасимовим, і вони обіяли йому, що допоможуть відкрити знову однії "союза руських фабрично-заводських рабочих", як що він, Гапон, роскаже все, що знає про революцію та про революціонерів. Гапон все росповів. 2) Біля

15 січня 1906 року Гапон написав до Дурново листа, в якому каєвся в своїх колишніх революційних діяльності і в події 9 січня 1905 року. Лист сей був переданий через Рачковського. 3) Гапон узявлі за дорученням Рачковського та Герасимова—довідався про протиурядові змови і видати змовників; для того йому було доручено "соблазнити" одного з близьких до революційного діла людей, щоб він перешов у провокатори (шинги),—умовивши його взяти за видату тільки одної революційної справи 25000 карб., а за видачу чотирьох аж 100000 карб. Од ім'я Рачковського Гапон забезпечував тому, кого має зачучити у провокатори, що він останеться незайманим, як що товариші довідаються про його зраду; Гапон все умовяв не турбуватись з того, що чимало людей прошадуть через його зраду, не вагатися, бо 25 тисячі карбонів—весь великий плач. (Десна).

Максим Ф. Дяченко пародився р. 1871-го в с. Іванівці роменського повіту, в селянській сем'ї. З семи років він пішов до народної школи, а потім скінчив курса в полтавській школі садівництва й огородництва. Після цього міністерство послало його на учительські курси в уманську хліборобську школу. Як вернувся він відтіля, його настаповано року 1899-го учителем у полтавській школі садівництва й огородництва. З р. 1899-го до 1904-го служив десантником на гірничих роботах у Манджурії; вернувшись додому став хліборобом. Не мавши своєї землі, він то наймався по чужих людях наймай, то сам брав землю в аренду і хазяйнивав на їй. До північної землі він був звістку, іби своїми поглядами підходить він до програми української демократично-радикальної партії.

Андрій Ю. Тесла народився року 1880-го в с. Степанівці, полтавського повіту, в селянській сем'ї. З семи років він пішов до народної школи, а потім скінчив курса в полтавській школі садівництва й огородництва. Після цього міністерство послало його на учительські курси в уманську хліборобську школу. Як вернувся він відтіля, його настаповано року 1899-го учителем у полтавській школі садівництва й огородництва. Звідти, через рік, перешов у Костянтиноград до школи садівництва, огородництва й лісоводства—вчителем і старшим поміщиком управителя школою. Там він пробув три роки. Останні ж два роки був управителем маєтку й саду на Закавказзі.

Чи належить до якої партії,—не знаємо. Чутка є, що й він, так само, як і д. Дяченко, держиться української демократично-радикальної програми.

Лист од редакції "Слобожанщини": Редакція "Слобожанщини" оповіщає читачів, що через незалежні обставини редакція вважає необхідним часово припинити видання часопису, але поки не почне функціонувати виключно українська друкарня, для організації якої вже зроблені заходи Товариством Українських друкарів "Тур".

Усі передплатні і комісійні задатки однією з сим повертаються.

Чи буде зверху? У Житомирі в крамниці Я. Нусинова уже другий місяць немає прикащіків, застрайкували (забастували). Крамниця велика, роботи багато і хазяїн в своєму крамі круться як мухи в окропі, продаючи крам, а постутичеся прикащікам хазяїн не хоче. І не через те, що прикащіки так же багато вимагають.

Ні, якби він згодився на їхні вимоги, то довелось би йому прибавити на всіх усього 6 карб. 25 карб. на тиждень та давати поверх плати по карбованцю на день тоді, як єздити

35 років. Сім років служив у 4-й кінній артилерійській батареї, що держала на кордоні варти. Останні роки були вахмістрам. На війні з Китаєм і з Японією був у 18 боях і має георгіївські хрести. З війни вернувся тільки 22 лютого. Безпартійний. Газета „Волынь“ писле, що в своєму селі люде його люблять і поважають.

(Волынь). **В Чернігові,** як вибрано послів у державну думу, то всі виборці сфотографувалися. В першому ряді сиділи вибрані послі. Серед їх одно крісло стояло порожнє; на йому мусив би сидіти посол Я. О. Гужовський, але він у той час і що був у тюрмі.

Потім був товарицький обід. Першу промову на обіді сказав найстаріший посол із Чернігівщини, член української демократично-радикальної партії І. Л. Шраг. Він говорив, що тепер, як народ ось-ось здобуде собі свободу, дійти до згадати того, хто терпів мук за свій народ. Година відійшла, але він ще не відійшов. Чікаво знати, хто переважить.

(Волынь).

Новий голова в Чернігові. В Чернігові городським головою вибрано А. В. Верзилова, що досі більше як 10 років був секретарем городської управи. Чернігівці можна широ північної відомості про Верзилова, що він з таким вибором, більше як багато років широ працею для Чернігова і багато гарного для Чернігова зроблено його ініціативою і працею.

За кордоном.

Угорщина.

Угорські націоналісти після умови з центральним урядом, яка віддала владі і проведення виборчої реформи в їх руки, виявили, що вони таке. Ось як висловився про виборчу реформу міністр нового кабінету Польського:

"Головним завданням нашого уряду є радикальна реформа виборчого права. Основою виборчого статуту буде вселюдне вибіроче право. А що рівності, то все залежить від того, як ми розуміємо рівність голосів. Хоч ми й бажаємо як найбільшого поширення виборчого права, але заразом домагаємося, щоб всі ці люди, які дostaнуть права, були патріотами і мадярами. Вселюдне і таємне вибіроче право, казав Польський,—не повинно допомагати тому, щоб захистити основи угорської держави, або сем'ї, або святої католицтва".

Другий міністр Дарань сказав в своїй промові перед виборцями так: "Уряд взяв на себе обов'язок завести всеслюдне вибіроче право. Очевидчаки, що ми ніколи не заведемо такого виборчого права, щоб воно загрожувало мадярській національній державі, бо найголовнішою нашою метою є, щоб всі ми були і осталися мадярами".

Так розуміють угорські патріоти всеслюдне вибіроче право. Не знати тільки, чи надовго уряд зможе кривити не мадярські нації (словаків, угорян, румунів та німців), яких більшість в Угорщині. Національні угорські патріоти будуть запевнені приємні зробити уступки чужородним націям, бо ледве чи удастся мадярам своїми тільки силами добитися відомлення од Австро-Угорії, чого вони хотят. Правда, угорські національні патріоти наче б то зріклись на якісь час своїх думок про те, щоб одділитися, але властиво вони перемінили тільки способи боротьби. Так, новий угорський уряд вже тепер обіцяє угорським патріотам, що замість кордонно-торговельної спілки з Австро-Угорією буде заснована вчірішньою науку для дослідів у землях з картинами, 3) просити дозволу завести вечірню науку для дослідів у Ставицях, Жашкові, Красиліві та Тетіївській слободі.

Фельдшерська амбулаторія. Власник дачі у д. Звонковій кіївського повіту Глішинський хоче відкрити у д. Звонковій фельдшерську амбулаторію, щоб запомагати селянам. Найближча лікарня у с. Будайці за

Борисов, В. Г. Леонов; 3) від з'їзду робочих; В. А. Ільїн.

Правовики провели своїх від з'їзду властителів землі: Н. Д. Байдак та С. Т. Варун Секрета. Десятим членом думи вибрали пімця І. Х. Міхаха—прогресиста, що взагалі поділяє прінципи партії народної свободи, виключаючи земельне питання.

Взагалі партія народної свободи взяла верх і люді від неї пройшли в думу достойно. Що до її супротивниці—правової партії,—то того скажати неможна. Коли д. Варун-Секрет (бувши председатель епископської земської управи) заявив себе досить енергічною людиною в бюрократичному напрямку, то д. Байдак (земський начальник) і того не має за собою. Як гласний губернського земського зібрання, він не пропускаючи ні одного зібрання, увесь час сидів у їх, не видавача ні одного чоловічого, зрука, окрім кашляння, чхання й похіяння... Теж саме він буде робити і в державній думі. Ні більше, ні менше. Але в тому може буде його язаслуга перед рідним краєм...

Не так удачно для правовиків пройшло надзвичайне земське зібрання, що одбулося трохи раніше—12 квітня. На зібранні „темних сил“ була сила скликана і вони що хотіли, те й робили. Замісць председателя управи А. К. Парамонова і членів Д. К. Михальчика та С. Ерделі—кадетів, що не скотили більше служби земстві, вони вибрали з „своїх“: председателем—Я. Е. Ерделі, що був колись повітовим маршалком у Епісанеті, і членами—Н. В. Уніловим, членом анаївської земської управи, та В. Д. Сербичовим, земського начальника. Вибрали останніх двох заочно, бо з присутніх ніхто не хотів іти в члені управи. Але д. Унілов звісся бути членом губернської управи...

Ліберальна частина зібрання у виборах не брала участі, давши „темним силам“ повну волю, робити, що їх душам любо...

Чорні хмарі нависли над херсонським земством. Але будемо вірити, що не надовго, що живе повітря віриться і в сей старий загижений будинок і вижено звідти „важкий дух“, яким дішпе тепер се земське зібрання, зібране виключно з заступників панотов.

Х Вибори виборних до державної думи в Томську вибори виборних до державної думи назначені на 7 мая.

Х Спострідання помилки. В ч. 82 „Гром. Думки“, в звіті про вибори від селянівського повіту, при переписці звістки, гравилась помилка. Треба читати, що вибори були не 7 квітня, а 6, і що вони відбувалися в Степанях, а в гор. Каневі.

Телеграми.

С.-П. Т. А.

21-го апреля.

ПЕТЕРБУРГ, 19 апреля (офіційно). 18 апреля міністр розглядала проект зміни законів про селян, який подала особлива комісія під проводом дійсного статського советника Никольського; обговорювано також записки міністерства фінансів про те, що час вже тарифним інституціям обмірювати, які зміни треба поробити в загальному пасажирському тарифовому (плата за проїзд) і залишенню і хлібному тарифові і постанову міністерства Імператорського двору про устроєство переселенців у алтайському окрузі і з іншими напрямами дальної роботи осібливої комісії, затвердженої Царем, яка має розглянути сучасний стан правителів утворюючого сенату. Рада розгляне питання про те, коли скликати державну раду, і проекту указу по сьому ділу. Проект сей рада вже тепер подає на ласку царську і підпис Його.

ДЕРВЕНТ, 19 апреля. За два верстви від села Кулляра знайдено труп студента петербурзького університету Всеволода Успенського; його зар залишивши за тим, що батько не заплатив за нього, як вони того домагалися, викупу.

РИГА, 19 апреля. Вранці до страйкучих 8 робітників дротіні фабрики пристали робітники 12 великих фабрик. Поки що страйкує 10.000 робітників.

ДВІНСЬК, 19 апреля. В реальному училищі кинуто бомбу, якою тяжко ранено кількох учеників.

НОВО-МІКОЛÀІВСЬК, 19 апреля. Убито на посту городового. Убивця відійшов.

ПЕТЕРБУРГ, 19 апреля. „Сиська“ поліція не знає, де саме тепер Гапон, але є деякі причини догадуватись, що він живий і зараз у Фінляндії.

Колишньому діректорові вищих жіночих курсів дозволено одкрити жіночі курси в Петербурзі.

Сила людей, які назначено вислати адміністративно у далекі губернії Сибіру, подає міністром внутрішніх справ прошення, щоб їх вислано у північні губернії Росії. Спору міністра, департамент поліції здебільшого вволяє ті прохання і висилає, намісць Сибіру у архангельську губернію.

Гурток селян, членів державної

думи, приїхавши у Петербург попрохав деякіх знавців парламентського права прочитати їм кілька лекцій про парламент Західної Європи, а до того що їй об'яснили, що значить не-займаність особи членів державної думи. Лектори згодилися читати.

ПЕТЕРБУРГ, 20 апреля. „Городова-Промисленна газета“ повідомляє, що міністерство народної просвіти в найближчу чергу внесе на розгляд думи проект про загальну освіту; а проект реформи вищих та середніх шкіл можна вносити тільки в осінню сесію.

Одбулась друга нарада членів думи о крестьян, що з'їхалися у Петербурзі. Обміркувавши між собою свої місцеві нужди, члени постаповили більше по-знайомитись з програмами всіх партій.

СУХУМІ, 19 апреля. „Городова-Промисленна газета“ заявила себе досить енергічною людиною в бюрократичному напрямку, то д. Байдак (земський начальник) і того не має за собою. Як гласний губернського земського зібрання, він не пропускає ні одного зібрання, увесь час сидів у їх, не видавача ні одного чоловічого, зрука, окрім кашляння, чхання й похіяння... Теж саме він буде робити і в державній думі. Ні більше, ні менше. Але в тому може буде його язаслуга перед рідним краєм...

На місце директора інститута доріг Білоруського, що з'їхався зі землемісцевою земською управою, вибрали професора Брандта.

На наказу губернатора випущено: в Сукумі — три, в Калузі — три й у Білостоці п'ять політичних, арештованих „в порядку усиленої охорони“.

НИЖНІЙ-НОВГОРОД, 19 апреля. Застрякували (забастували) робочі в семі майстернях жіночого зверхнього відділення.

ПЕТЕРБУРГ, 19 апреля. Департамент „таможенних зборів“ (по збору мита), згідно з департаментом поліції оголосив, що пальну зброя і приспіваси не єкі не належать до законної військової зброя, офицери армії і флоту і військові інститути можуть одержувати з таможні тільки за дозволом міністра внутрішніх справ.

МОСКВА, 19 апреля. Арештовано студента Матвієва, в якого забрано багато відозвів, в яких клічуть студентів дамагатись, щоб університети подірживано для політичної боротьби.

Московський городський голова поїхав у Петербург клопотатись за по-зичку і прохати, щоб від Москви назначено окремого члена у державну раду.

Комітет селян, получений на підставі маніфесту 17 октября, постановив проходити під час засідань на другий день зелених свят в Петербурзі загально-російський з'їзд селян, в якому мають взяти участь і селянини члени державної думи. З'їзд се має приняти нову програму селянської спілки.

Чиновник Тютюмов подав у губернську земську управу проект полагодити селянську земельну нужду тим, щоб випустити селянську народну ощадну (сберегательну) позичку з вигратами.

СЕВАСТОПОЛЬ, 17 апреля. В севастопольському воєнно-окружному суді розбиралось діло лейтенанта Вахтина і мічмана Вінера, яких обвинувачують в тому, що вони нічого не робили і надали владу (в бездействії і превищенні влади) під час повстання у флоті в ноябрі в тому, що вони допустили лейтенанта Шмідта на панцирник „Пантелеїмон“. Суд присудив Вахтина на 10, а Вінера на 8 місяців у кріюсі.

ОДЕСА, 17 апреля. Університетська рада прохаче оставити професором вибраного в члені державної думи Щенкіна за його наукові заслуги і високі моральні притомки.

ВАРШАВА, 19 апреля. Воєнний суд присудив скарати на смерть селянину Ментрака за те, що він узбрів із праїм дією поліції і замірсьав вбити поліцейського.

БІЛОСТОК, 19 апреля. Сьогодні скрізь роблять.

ТУЛА, 19 апреля. Тут засновується перша фахова спілка служащих в торгово-промислових і фабрично-заводських підприємствах.

ПЕТЕРБУРГ, 19 апреля. Докторам, що вчилися в заграничних університетах і що служили отце на Далекому Сході, дозволено залишатись на службі до 1 лютого 1906 р.

ПЕТЕРБУРГ, 19 апреля. В Саратові і Аткарську урочисто проводили членів державної думи, що пойшли у Петербурзі.

БІЛОСТОК, 19 апреля. Сьогодні скрізь роблять.

ЮРІВ, 19 апреля. Тут засновується перша фахова спілка служащих в торіківському і фабрично- заводських підприємствах.

Заграничні телеграми.

ЛОНДОН, 19 апреля. Сюди телеграфують за певну звістку, що на місце гр. Вітте назначать І. Л. Горе- мінину.

ДВІНСЬК, 19 апреля. В реальному училищі кинуто бомбу, якою тяжко ранено кількох учеників.

НОВО-МІКОЛÀІВСЬК, 19 апреля. Убито на посту городового. Убивця відійшов.

ПЕТЕРБУРГ, 19 апреля. „Сиська“ поліція не знає, де саме тепер Гапон, але є деякі причини догадуватись, що він живий і зараз у Фінляндії.

Колишньому діректорові вищих жіночих курсів дозволено одкрити жіночі курси в Петербурзі.

Сила людей, які назначено вислати адміністративно у далекі губернії Сибіру, подає міністром внутрішніх справ прошення, щоб їх вислано у північні губернії Росії. Спору міністра, департамент поліції здебільшого вволяє ті прохання і висилає, намісць Сибіру у архангельську губернію.

Гурток селян, членів державної

думи, приїхавши у Петербург попрохав деякіх знавців парламентського права прочитати їм кілька лекцій про парламент Західної Європи, а до того що їй об'яснили, що значить не-займаність особи членів державної думи. Лектори згодилися читати.

Певна річ, з економії брали не три душі тільки. Досконално відомо, що на панске добро вабились навіть і заможніші хазіїни. „Зайвий шматочок, бач, ніколи не вадить“... Але коли пагнали в наше село салдатів, які плювали по очах на людей, вишукуючи бунтарів, то „мирні“ житлі виказали на тих трох „кохлів“ отпущені, аби, мовляв, лихо-тихо: нехай краще постраждають три душі, а ніж кільканадця...

Вернулися наші „бунтарі“ додому, а тут городи не орані, ярна не порана. Тіпер вони не знають, що його робити. Зосталися були у їх дома самі хазіїни з дітвою. Але що ж би вони врадили без хазіїнів?...

Темнота безпроцітна густо-густо вкрила наше село з його срібнім людом та нужденім селянським життям... Громада? Чи ж підумав вона, що ті „трое“ висиділи й ще за когось, може більш винного?...

Відповіді редакції.

Д-р Ш. коз. з Києва звісся, що вони висиділи, а відповідь на це відсутня.

Театр, вистави, забавки.

21 квітня.

Театр городський. Опера: „Лючія“ муз. Донізетті. Гастролі Р. Пінкертон. Ф. Мишугін. — „Солов'їв“ Опера: „Борис Годунов“. Гастролі Шаяніна.

Городський музей. Етнографічна вистава; кобзар М. Кравченко.

БІРЖА.

Петропольська біржа, 18 квітня, 1906 р. 40% Державна рента 75/4 ср. 41/2% Заставні листи Київ. земельні 75/4

50% Внутрішні, а виграна, позичка перш. р. 1864 359/4 Внутрішні, а виграна, позичка друг. р. 1866 279

50% Застав. а виграна. Держав. Дворян. земельн. банку 248/2 Акції Петербурзьк. міжнарод. Ком. банку 440

50% Петербурзьк. учтн. та позичк. банку 468 Росс. для заграниц. торг. банк .